

SOM ATT VARA EN DEL AV BAGDAD

Om Marie Silkebergs nya diktsamling

När jag lyfter blicken ner mot havet skymms synfältet av en rad väl komponerade stenmurar. De ligger trygga i solljuset och inramar åkerfälten, som väl uppbyggda avskärmningar för återkommande åkerbruk.

Det är tidigt på morgonen och ljuset speglar sig i de välordnade stenmassorna, en gång uppbyggda med svett och möda.

Det är så här vi vill ha det: välordnat, strukturerat, estetiskt vackert, som en välgjord gobeläng med inlagda skiftningar.

Plötsligt förändras bilden. Några kryssningsrobotar viner genom luften. Slår ner i den välordnade muren. Stenar sprängs med våldsam kraft och murens tusentals inbyggda stenar går sönder och kastas ut; sprids över ett oöverskådligt område.

Det är som i en dikt. Det är som när språket bryts sönder och dess tusentals delar slängs ut över det vita, otillräckliga papperet.

Nu finns det inte utrymme för att någon mening, meningar. Språkets delar ligger utslängda, hemlösa. De samlas i osystematiska högar, spridda efter bombvägens våldsamma rörelser.

Det är som i Marie Silkebergs dikter. Orden utslängda över en yta. De ligger där för att kunna tolkas, märkas, tydas. För att kunna läsa dem måste jag inta ett bestämt förhållningssätt. Jag måste se språket och dess delar, se de förödande avstånden mellan orden, fraserna, de korta antydningarna. Se mitt eget förhållande till den "språkverklighet" som boken, författaren gestaltar.

Marie Silkeberg skriver inte om Bagdad. Men hon skriver om världen, om dig och mig insatta i det komplexa liv som vi alla uppfattar med kropp och själ. Världen, som en svåröverskådlig rad av "speglar" i vilka vi försöker tyda, tolka, betrakta. "Världen är ordet" skriv hon. "Världen är ett öppet fält av korsande viljor, språk, läten, tystnader.

Ett kaostecken"

Silkebergs poetiska metod är intertextuell. Det vill säga att texter rymmer en rad undertexter, som ger förklaringar och därmed en tydning av diktens innehåll, en läsart. De bibliska undertonerna ger därför ett greppbart meningsbyggande, liksom symboler i grekisk mytologi. Stenarna faller på plats även om de tycks utspridda efter "anfallet".

Det gammaltestamentliga "kaos" finns närvarande som i Moseböckernas skapelseberättelser. Nedgången till underjorden uppenbaras en söndag och leder ner till olika "plan", där den sökande virrar omkring för att hitta hem. En infernoberättelse, där allt är sagt, tömt. Det enda som kan artikuleras är ett: "Du", innan "poliserna rasar in", och som det heter i diktslutet: "Och vi trycker våra tunna kroppar mot bågar av metall, glas..."

Marie Silkebergs diktsamling innehåller åtta korta, koncentrerade avdelningar. Orden är sorterade som enstaka eller parvisa ord, då och då formade till kortare eller längre ordfragment, staplade på varandra. Det erbjuder en ovan läsning, framför allt därför att ögat tvingas röra sig vertikalt istället för horisontellt. Ovan också därför att läsaren själv får skapa ett meningssammanhang.

Allt detta är spännande. Att följa författarens tunna "Ariadnetråd"; att själv ta vid då den "språkliga EKG-kurvan planat ut". Och samtidigt följa med i hennes "katarinahiss" eller stanna en stund i Eurydikéfållan, för att ana att den islamitiska fastemånaden är nära och "de ord på swahili som vi inte förstod".

De ofta svensk-engelska radkompositionerna förtydligar och bekräftar varandra, som i en ömsesidig internationell dialog. Här, som exempel:

kloakerna, vattendragen/ "research i den undre världen"/
det vita sjukhuset driver förbi/ "suppose – money is no object.

Maire Silkebergs fjärde diktsamling sedan debuten 1990 är mycket intressant och kräver total, poetisk uppmärksamhet. Den lever mitt i en tid, då våldsamma, krigiska sammanhang är svåra att förstå och begripa. Hennes ord får tyngd och skärpa i ett globalt perspektiv, där språket måste upprättas, då vi drabbas av en massmedial pluralism.

Det är som att vara en del av Bagdad, en kropp i den sprängda muren, ett språk som söker sin mening!

Hans-Evert Renérius

Bok: **Sockenplan, säger hon**. Marie Silkeberg. Bonniers. Dikter.